

I

(Legislatívne akty)

NARIADENIA

NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ, Euratom) 2020/2092

zo 16. decembra 2020

o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 322 ods. 1 písm. a),

so zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu, a najmä na jej článok 106a,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

po postúpení návrhu legislatívneho aktu národným parlamentom,

so zreteľom na stanovisko Dvora audítorov ⁽¹⁾,

konajúc v súlade s riadnym legislatívnym postupom ⁽²⁾,

keďže:

- (1) Únia je založená na hodnotách úcty k ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a rešpektovania ľudských práv vrátane práv osôb patriacich k menšinám, ako je zakotvené v článku 2 Zmluvy o Európskej únii (ďalej len „Zmluva o EÚ“). Ako sa uvádza v článku 2 Zmluvy o EÚ, tieto hodnoty sú spoločné členskými štátmi v spoločnosti, v ktorej prevláda pluralizmus, nediskriminácia, tolerancia, spravodlivosť, solidarita a rovnosť medzi ženami a mužmi.
- (2) Európska rada vo svojich záveroch z 21. júla 2020 uviedla, že finančné záujmy Únie sa majú chrániť v súlade so všeobecnými zásadami zakotvenými v zmluvách, najmä s hodnotami stanovenými v článku 2 Zmluvy o EÚ. Zdôraznila tiež význam ochrany finančných záujmov Únie a dôležitosť dodržiavania právneho štátu.
- (3) Právny štát si vyžaduje, aby všetky subjekty verejnej moci konali v rámci obmedzení stanovených zákonom, v súlade s hodnotami demokracie a rešpektovali základné práva, ako sa uvádza v Charte základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) a v iných uplatniteľných dokumentoch, a pod kontrolou nezávislých a nestranných súdov. Vyžaduje si najmä to, aby sa dodržiavala ⁽³⁾ zásada zákonnosti ⁽⁴⁾ implikujúca transparentný, zodpovedný,

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 291, 17.8.2018, s. 1.

⁽²⁾ Pozícia Európskeho parlamentu zo 4. apríla 2019 (zatiaľ neuvverejnená v úradnom vestníku) a pozícia Rady v prvom čítaní zo 14. decembra 2020. Pozícia Európskeho parlamentu zo 16. decembra 2020 (zatiaľ neuvverejnená v úradnom vestníku).

⁽³⁾ Oznámenie Komisie „Nový rámec EÚ na posilnenie právneho štátu“, COM(2014)0158 final, príloha I.

⁽⁴⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 29. apríla 2004, CAS Succhi di Frutta, C-496/99 P, ECLI:EU:C:2004:236, bod 63.

demokratický a pluralistický zákonodarný proces; zásada právnej istoty ⁽⁵⁾; zásada zákazu svojvoľnosti výkonných právomocí ⁽⁶⁾; zásada účinnej súdnej ochrany zo strany nezávislých a nestranných súdov vrátane prístupu k spravodlivosti ⁽⁷⁾; a zásada oddelenia právomocí ⁽⁸⁾.

- (4) Prístupové kritériá stanovené Európskou radou na jej zasadnutí v roku 1993 v Kodani a posilnené Európskou radou na jej zasadnutí v roku 1995 v Madride sú základnými podmienkami, ktoré musí spĺňať kandidátska krajina, aby sa stala členským štátom Únie. Uvedené kritériá sú teraz zakotvené v článku 49 Zmluvy o EÚ.
- (5) Ak sa kandidátska krajina stane členským štátom, pripojí sa k právnej konštrukcii spočívajúcej v základom predpoklade, že každý členský štát zdieľa so všetkými ostatnými členskými štátmi určitý súbor spoločných hodnôt, na ktorých je Únia založená, ako je spresnené v článku 2 Zmluvy o EÚ, a uznáva, že ostatné členské štáty s ním tieto hodnoty zdieľajú. Tento predpoklad znamená a odôvodňuje existenciu vzájomnej dôvery členských štátov v uznanie týchto hodnôt, a tým aj v dodržiavanie práva Únie, ktoré tieto hodnoty uplatňuje ⁽⁹⁾. Právne predpisy a postupy členských štátov by mali byť naďalej v súlade so spoločnými hodnotami, na ktorých je Únia založená.
- (6) Hoci neexistuje hierarchia hodnôt Únie, dodržiavanie právneho štátu je základným predpokladom pre ochranu ďalších základných hodnôt, na ktorých je Únia založená, ako sú sloboda, demokracia, rovnosť a dodržiavanie ľudských práv. Dodržiavanie právneho štátu prirodzene súvisí s dodržiavaním demokracie a základných práv. Bez dodržiavania právneho štátu nie je možná demokracia ani dodržiavanie základných práv a naopak.
- (7) Vždy, keď členské štáty plnia rozpočet Únie vrátane zdrojov alokovaných prostredníctvom nástroja Európskej únie na obnovu zriadeného podľa nariadenia Rady (EÚ) 2020/2094 ⁽¹⁰⁾, ako aj prostredníctvom úverov a iných nástrojov zaručených rozpočtom Únie, bez ohľadu na to, aký spôsob plnenia sa rozhodnú použiť, dodržiavanie právneho štátu je nevyhnutným predpokladom pre súlad so zásadami správneho finančného riadenia zakotvenými v článku 317 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“).
- (8) Správne finančné riadenie môžu členské štáty zabezpečiť len vtedy, ak orgány verejnej moci konajú v súlade so zákonom, ak sú prípady podvodov vrátane daňových podvodov, daňových únikov, korupcie, konfliktu záujmov alebo iných porušení zákona účinne stíhané vyšetrovacími zložkami a prokuratúrou, a ak svojvoľné alebo nezákonné rozhodnutia orgánov verejnej moci vrátane orgánov presadzovania práva môžu byť predmetom účinného súdneho preskúmania zo strany nezávislých súdov a Súdneho dvora Európskej únie.
- (9) Nezávislosť a nestrannosť súdnictva by mala byť zaručená vždy a vyšetrovacie zložky a prokuratúra by mali mať možnosť náležite vykonávať svoje funkcie. Súdnictvo a vyšetrovacie zložky a prokuratúra by mali disponovať dostatočnými finančnými a ľudskými zdrojmi a postupmi na to, aby mohli konať účinne a spôsobom, ktorý plne dodržiava právo na spravodlivý proces vrátane dodržiavania práva na obhajobu. Konečné rozsudky by sa mali účinne vykonávať. Uvedené podmienky sa vyžadujú ako minimálna záruka proti nezákonným a svojvoľným rozhodnutiam orgánov verejnej moci, ktoré by mohli poškodiť finančné záujmy Únie.

⁽⁵⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 12. novembra 1981, Amministrazione delle finanze dello Stato proti Srl Meridionale Industria Salumi a ďalší, Ditta Italo Orlandi & Figlio a Ditta Vincenzo Divella proti Amministrazione delle finanze dello Stato. Spojené veci 212 až 217/80, ECLI:EU:C:1981:270, bod 10.

⁽⁶⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 21. septembra 1989, Hoechst, spojené veci 46/87 a 227/88, ECLI:EU:C:1989:337, bod 19.

⁽⁷⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 27. februára 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses proti Tribunal de Contas C-64/16, ECLI:EU:C:2018:117, body 31, 40 – 41; rozsudok Súdneho dvora z 25. júla 2018, LM, C-216/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:586, body 63 – 67.

⁽⁸⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 10. novembra 2016, Kovaalkovas, C-477/16, ECLI:EU:C:2016:861, bod 36; rozsudok Súdneho dvora z 10. novembra 2016, PPU Poltorak, C-452/16, ECLI:EU:C:2016:858, bod 35; a rozsudok Súdneho dvora z 22. decembra 2010, DEB, C-279/09, ECLI:EU:C:2010:811, bod 58.

⁽⁹⁾ Stanovisko 2/13, EU:C:2014:2454, bod 168.

⁽¹⁰⁾ Nariadenie Rady (EÚ) 2020/2094 zo 14. decembra 2020, ktorým sa zriaďuje Nástroj Európskej únie na obnovu s cieľom podporiť obnovu po kríze COVID-19 (pozri stranu 23 tohto úradného vestníka).

- (10) V rámci nezávislosti súdництва sa predpokladá najmä to, že dotknutý súdny orgán dokáže vykonávať v rámci príslušných pravidiel aj v praxi svoje súdne funkcie úplne autonómne bez toho, aby podliehal akémukoľvek hierarchickému obmedzovaniu, alebo aby bol podriadený akémukoľvek inému orgánu, a bez toho, aby dostával príkazy alebo pokyny z akéhokoľvek iného zdroja, čím je chránený pred vonkajšími zásahmi alebo tlakmi spôsobujúcimi zhoršenie nezávislého úsudku jeho členov a ovplyvňovanie ich rozhodovania. Záruka nezávislosti a záruka nestrannosti si vyžadujú pravidlá, najmä pokiaľ ide o zloženie orgánu a vymenúvanie, dĺžku funkčného obdobia a dôvody zamietnutia alebo odvolania jeho členov, aby sa odstránili akékoľvek oprávnené pochybnosti v mysli osôb, pokiaľ ide o neovplyvniteľnosť tohto orgánu vonkajšími faktormi a jeho neutralitu vo vzťahu k záujmom presadzovaným pred ním.
- (11) Dodržiavanie právneho štátu nemá zásadný význam len pre občanov Únie, ale aj pre podnikateľské iniciatívy, inováciu, investície, hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť a riadne fungovanie vnútorného trhu, ktoré budú najväčšími prekvitať vtedy, ak bude existovať solídny právny a inštitucionálny rámec.
- (12) V článku 19 Zmluvy o EÚ, v ktorom sa konkretizuje hodnota právneho štátu stanovená v článku 2 Zmluvy o EÚ, sa od členských štátov vyžaduje, aby poskytovali účinnú právnu ochranu v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, a to aj v tých oblastiach, ktoré sa týkajú plnenia rozpočtu Únie. Samotná existencia účinného súdneho preskúmania určeného na zabezpečenie súladu s právom Únie je podstatou právneho štátu a vyžaduje si existenciu nezávislých súdov⁽¹¹⁾. Zachovávanie nezávislosti súdov má zásadný význam, čo sa potvrdzuje aj v článku 47 druhom odseku charty⁽¹²⁾. Platí to najmä pre súdne preskúmanie platnosti opatrení, zmlúv alebo iných nástrojov, na základe ktorých vznikajú verejné výdavky alebo dlhy, okrem iného v kontexte postupov verejného obstarávania, ktoré takisto možno predložiť na súd.
- (13) Existuje teda jasný vzťah medzi dodržiavaním právneho štátu a efektívnym plnením rozpočtu Únie v súlade so zásadami správneho finančného riadenia.
- (14) Únia vypracovala rôzne nástroje a procesy, ktoré podporujú právny štát a jeho uplatňovanie vrátane finančnej podpory pre organizácie občianskej spoločnosti, Európskeho mechanizmu právneho štátu a porovnávacieho prehľadu EÚ v oblasti justície, a zabezpečujú účinnú reakciu inštitúcií Únie na porušenia právneho štátu prostredníctvom konania o nesplnení povinnosti a postupu stanoveného v článku 7 Zmluvy o EÚ. Mechanizmus stanovený v tomto nariadení dopĺňa tieto nástroje ochraňovaním rozpočtu Únie pred porušeniami zásad právneho štátu, ktoré majú vplyv na jeho správne finančné riadenie alebo ochranu finančných záujmov Únie.
- (15) Porušenia zásad právneho štátu, najmä tie, ktoré majú vplyv na riadne fungovanie orgánov verejnej moci a účinné súdne preskúmanie, môžu vážne poškodiť finančné záujmy Únie. Týka sa to jednotlivých porušení zásad právneho štátu a ešte viac porušení, ktoré sú rozšírené, alebo sú dôsledkom opakujúcich sa praktík alebo opomenutí zo strany orgánov verejnej moci, alebo dôsledkom všeobecných opatrení prijatých takýmito orgánmi.
- (16) Identifikácia porušení zásad právneho štátu si vyžaduje dôkladné kvalitatívne posúdenie zo strany Komisie. Takéto posúdenie by malo byť objektívne, nestranné a spravodlivé a mali by sa v ňom zohľadniť relevantné informácie z dostupných zdrojov a uznaných inštitúcií vrátane rozsudkov Súdneho dvora Európskej únie, správ Dvora audítorov, výročnej správy Komisie o právnom štáte a jej porovnávacieho prehľadu EÚ v oblasti justície, správ Európskeho úradu pre boj proti podvodom (OLAF) a prípadne Európskej prokuratúry, ako aj záverov a odporúčaní príslušných medzinárodných organizácií a sietí, a to aj orgánov Rady Európy ako sú Skupina štátov Rady Európy proti korupcii (GRECO) a Benátska komisia, najmä jej zoznam kritérií právneho štátu, a európske siete najvyšších súdov a súdnych rád. Komisia by mohla v prípade potreby na účely vypracovania dôkladného kvalitatívneho posúdenia konzultovať s Agentúrou Európskej únie pre základné práva a Benátskou komisiou.

⁽¹¹⁾ Vec C-64/16, body 32 – 36.

⁽¹²⁾ Vec C-64/16, body 40 – 41.

- (17) Opatrenia podľa tohto nariadenia sú potrebné najmä v prípadoch, keď by iné postupy stanovené v právnych predpisoch Únie neumožnili účinnejšiu ochranu rozpočtu Únie. V právnych predpisoch Únie o rozpočtových pravidlách a v uplatniteľných pravidlách pre jednotlivé sektory a rozpočtových pravidlách sa stanovujú rôzne možnosti ochrany rozpočtu Únie vrátane prerušení, pozastavení alebo finančných opráv súvisiacich s nezrovnalosťami alebo so závažnými nedostatkami v systémoch riadenia a kontroly. Mali by sa určiť opatrenia, ktoré sa majú prijať v prípade porušení zásad právneho štátu, ako aj postup prijímania takých opatrení. Uvedené opatrenia by mali zahŕňať pozastavenie platieb a záväzkov, pozastavenie platenia splátok alebo predčasného splatenia úverov, zníženie financovania v rámci existujúcich záväzkov a zákaz prijímať nové záväzky týkajúce sa príjemcov finančných prostriedkov alebo uzatvárať nové dohody o úveroch alebo iných nástrojoch zaručených rozpočtom Únie.
- (18) Pri určovaní opatrení, ktoré sa majú prijať, by sa mala uplatňovať zásada proporcionality, a to najmä tak, že sa zohľadní závažnosť situácie, čas, ktorý uplynul od začatia príslušného konania, trvanie a opakovanie sa konania, úmysel, úroveň spolupráce dotknutého členského štátu pri ukončení porušovania zásad právneho štátu a účinky na správne finančné riadenie rozpočtu Únie alebo finančné záujmy Únie.
- (19) Je nevyhnutné, aby sa náležite chránili oprávnené záujmy konečných príjemcov finančných prostriedkov a prijímateľov pri prijímaní opatrení v prípade porušení zásad právneho štátu. Pri zvažovaní opatrení, ktoré sa majú prijať, by Komisia mala zohľadniť ich potenciálny vplyv na konečných príjemcov finančných prostriedkov a prijímateľov. Vzhľadom na to, že v rámci zdieľaného riadenia sú platby Komisie členským štátom právne nezávislé od platieb vnútroštátnych orgánov prijímateľom, príslušné opatrenia podľa tohto nariadenia by sa nemali považovať za opatrenia ovplyvňujúce dostupnosť finančných prostriedkov na platby prijímateľom v súlade s platobnými lehotami stanovenými podľa uplatniteľných pravidiel pre jednotlivé sektory a rozpočtových pravidiel. Rozhodnutia prijaté podľa tohto nariadenia a povinnosti voči konečným príjemcom finančných prostriedkov alebo prijímateľom stanovené v tomto nariadení sú súčasťou uplatniteľného práva Únie, pokiaľ ide o implementáciu financovania v rámci zdieľaného riadenia. Členské štáty, ktorých sa opatrenia týkajú, by mali Komisii pravidelne podávať správy o dodržiavaní svojich povinností voči konečným príjemcom finančných prostriedkov alebo prijímateľom. Podávanie správ o dodržiavaní platobných povinností voči prijímateľom stanovených v uplatniteľných pravidlách pre jednotlivé sektory a rozpočtových pravidlách by malo Komisii umožniť overiť, či rozhodnutia podľa tohto nariadenia nemajú žiadny priamy ani nepriamy vplyv na platby, ktoré sa majú uskutočniť podľa uplatniteľných pravidiel pre jednotlivé sektory a rozpočtových pravidiel.

V záujme posilnenia ochrany konečných príjemcov finančných prostriedkov alebo prijímateľov by Komisia mala poskytnúť informácie a usmernenia na webovom sídle alebo internetovom portáli spolu s vhodnými nástrojmi, aby ju mohli informovať o akomkoľvek porušení zákonnej povinnosti subjektov verejnej správy a členských štátov pokračovať v platbách po prijatí opatrení podľa tohto nariadenia. Komisia by mala na základe týchto informácií overiť, či boli dodržané uplatniteľné pravidlá, najmä článok 63, článok 68 ods. 1 písm. b) a článok 98 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/... z ..., ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde, Fonde na spravodlivú transformáciu a Európskom námornom a rybárskom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl a migráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj na riadenie hraníc a víza⁽¹³⁾. S cieľom zabezpečiť, aby akákoľvek suma splatná vládnymi subjektmi alebo členskými štátmi bola skutočne vyplatená konečným príjemcom finančných prostriedkov alebo prijímateľom, by mala Komisia v prípade potreby vymáhať uhradené platby alebo prípadne vykonať finančnú opravu znížením podpory Únie na program v súlade s uplatniteľnými pravidlami pre jednotlivé sektory a rozpočtovými pravidlami.

- (20) S cieľom zabezpečiť jednotné podmienky vykonávanie tohto nariadenia a s ohľadom na dôležitosť finančných účinkov opatrení prijatých podľa tohto nariadenia by sa mali na Radu preniesť vykonávacie právomoci, pričom Rada by mala konať na základe návrhu Komisie.

⁽¹³⁾ Zatiaľ neuverejnené v úradnom vestníku.

- (21) Komisia by pred tým, ako navrhne prijatie akéhokoľvek opatrenia podľa tohto nariadenia, mala dotknutý členský štát informovať o tom, prečo sa domnieva, že v tomto členskom štáte možno dochádza k porušeniam zásad právneho štátu. Komisia by mala bezodkladne informovať Európsky parlament a Radu o každom takomto oznámení a jeho obsahu. Dotknutý členský štát by mal mať možnosť predložiť svoje pripomienky. Komisia by tieto pripomienky mala zohľadniť.
- (22) Komisia by mala pri stanovení lehôt pre dotknutý členský štát v súlade s týmto nariadením zohľadniť najmä množstvo poskytnutých a požadovaných informácií, zložitost relevantných skutočností a ich posúdenia, ako aj administratívnu kapacitu dotknutého členského štátu.
- (23) Ak Komisia po analýze pripomienok dotknutého členského štátu usúdi, že podmienky na prijatie opatrení sú splnené, mala by Rade predložiť návrh na prijatie vhodných opatrení. Rada by mala konať na základe návrhu Komisie s cieľom prijať vhodné opatrenia prostredníctvom vykonávacieho rozhodnutia v lehote jedného mesiaca, ktorú možno výnimočne predĺžiť najviac o ďalšie dva mesiace. S cieľom zabezpečiť, aby Rada prijala rozhodnutie v uvedených lehotách, by Komisia mala čo najvhodnejšie využiť svoje práva podľa článku 237 ZFEÚ a rokovacieho poriadku Rady ⁽¹⁴⁾.
- (24) Po prijatí akýchkoľvek opatrení podľa tohto nariadenia by Komisia mala pravidelne monitorovať situáciu v dotknutom členskom štáte. Komisia by mala opätovne posúdiť situáciu, keď dotknutý členský štát prijme nové nápravné opatrenia, alebo v každom prípade najneskôr jeden rok po prijatí opatrení.
- (25) Rada, konajúc na návrh Komisie, by mala zrušiť opatrenia, ktoré majú odkladný účinok, ak došlo k dostatočnému napraveniu situácie, ktorá viedla k uloženiu uvedených opatrení.
- (26) Postup prijímania a zrušenia opatrení by mal rešpektovať zásady objektivity, nediskriminácie a rovnakého zaobchádzania s členskými štátmi a mal by sa vykonávať na základe nestranného prístupu založeného na dôkazoch. Ak sa výnimočne dotknutý členský štát domnieva, že došlo k závažným porušeniam uvedených zásad, môže požiadať predsedu Európskej rady, aby túto záležitosť postúpil nasledujúcemu zasadnutiu Európskej rady. Za takýchto výnimočných okolností by sa žiadne rozhodnutie týkajúce sa opatrení nemalo prijať dovtedy, kým Európska rada záležitosť neprerokuje. Tento proces nesmie trvať spravidla dlhšie ako tri mesiace po tom, ako Komisia predložila svoj návrh Rade.
- (27) Komisia by mala Európsky parlament priebežne informovať o všetkých opatreniach navrhnutých, prijatých a zrušených podľa tohto nariadenia.
- (28) Komisia by mala Európskemu parlamentu a Rade predložiť správu o uplatňovaní tohto nariadenia. Pri predkladaní správ Európskemu parlamentu a Rade by Komisia mala okrem účinnosti prijatých opatrení posúdiť celkovú účinnosť postupu stanoveného v tomto nariadení a doplnkovosť tohto nástroja voči ostatným nástrojom.
- (29) Toto nariadenie by nemalo mať vplyv na právomoc Európskej prokuratúry ani na povinnosti členských štátov, ktoré sa nezúčastňujú na posilnenej spolupráci stanovenej nariadením Rady (EÚ) 2017/1939 ⁽¹⁵⁾,

⁽¹⁴⁾ Rozhodnutie Rady 2009/937/EÚ z 1. decembra 2009, ktorým sa prijíma rokovací poriadok Rady (Ú. v. EÚ L 325, 11.12.2009, s. 35).

⁽¹⁵⁾ Nariadenie Rady (EÚ) 2017/1939 z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry (Ú. v. EÚ L 283, 31.10.2017, s. 1).

PRIJALI TOTO NARIADENIE:

Článok 1

Predmet úpravy

Týmto nariadením sa stanovujú pravidlá nevyhnutné na ochranu rozpočtu Únie v prípade porušení zásad právneho štátu v členských štátoch.

Článok 2

Vymedzenie pojmov

Na účely tohto nariadenia sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

- a) „právny štát“ odkazuje na hodnotu Únie zakotvenú v článku 2 Zmluvy o EÚ. Zahŕňa zásady, ktorými sú zásada zákonnosti implikujúca transparentný, zodpovedný, demokratický a pluralistický zákonodarný proces; zásada právnej istoty; zásada zákazu svojvoľnosti výkonných právomocí; zásada účinnej súdnej ochrany zo strany nezávislých a nestranných súdov vrátane prístupu k spravodlivosti, a to aj pokiaľ ide o základné práva; zásada oddelenia právomocí; a zásada nediskriminácie a rovnosti pred zákonom. Právny štát sa chápe so zreteľom na ostatné hodnoty a zásady Únie zakotvené v článku 2 Zmluvy o EÚ;
- b) „subjekt verejnej správy“ je orgán verejnej moci na akejkoľvek úrovni verejnej správy vrátane vnútroštátnych, regionálnych a miestnych orgánov, ako aj organizácie členských štátov v zmysle článku 2 bodu 42 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 ⁽¹⁶⁾ (ďalej len „nariadenie o rozpočtových pravidlách“).

Článok 3

Porušenia zásad právneho štátu

Na účely tohto nariadenia môžu nasledujúce skutočnosti naznačovať porušenia zásad právneho štátu:

- a) ohrozovanie nezávislosti súdnictva;
- b) nezabránenie svojvoľným alebo nezákonným rozhodnutiam orgánov verejnej moci vrátane orgánov presadzovania práva, nenapravenie alebo nepotrestanie takýchto rozhodnutí, neposkytnutie finančných a ľudských zdrojov ovplyvňujúce riadne fungovanie uvedených orgánov, alebo nezabezpečenie toho, aby nedochádzalo ku konfliktom záujmov;
- c) obmedzovanie dostupnosti a účinnosti právnych prostriedkov nápravy, a to aj reštriktívnymi procesnými pravidlami, a nedostatočné vykonávanie rozsudkov alebo obmedzovanie účinného vyšetřovania, stíhania alebo trestania porušení zákona.

Článok 4

Podmienky prijímania opatrení

1. Vhodné opatrenia sa prijímú vtedy, ak sa podľa článku 6 preukáže, že porušenia zásad právneho štátu v členskom štáte dostatočne priamym spôsobom ovplyvňuje správne finančné riadenie rozpočtu Únie alebo ochranu finančných záujmov Únie, alebo že existuje závažné riziko takého ovplyvňovania.

⁽¹⁶⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 z 18. júla 2018 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, o zmene nariadení (EÚ) č. 1296/2013, (EÚ) č. 1301/2013, (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) č. 1304/2013, (EÚ) č. 1309/2013, (EÚ) č. 1316/2013, (EÚ) č. 223/2014, (EÚ) č. 283/2014 a rozhodnutia č. 541/2014/EÚ a o zrušení nariadenia (EÚ, Euratom) č. 966/2012 (Ú. v. EÚ L 193, 30.7.2018, s. 1).

2. Na účely tohto nariadenia sa porušenia zásad právneho štátu týkajú jednej alebo viacerých z týchto oblastí:
- a) riadne fungovanie orgánov, ktoré plnia rozpočet Únie, vrátane úverov a iných nástrojov zaručených rozpočtom Únie, najmä v kontexte postupov verejného obstarávania alebo udeľovania grantov;
 - b) riadne fungovanie orgánov vykonávajúcich finančnú kontrolu, monitorovanie a audit a riadne fungovanie účinných a transparentných systémov finančného riadenia a zodpovednosti;
 - c) riadne fungovanie vyšetrovacích zložiek a prokuratúry vo vzťahu k vyšetrovaniu a stíhaniu podvodov vrátane daňových podvodov, korupcie alebo iných porušení práva Únie v súvislosti s plnením rozpočtu Únie alebo ochranou finančných záujmov Únie;
 - d) účinné súdne preskúmanie konania alebo nekonania orgánov uvedených v písmenách a), b) a c) nezávislými súdmi;
 - e) predchádzanie podvodom vrátane daňových podvodov, korupcii alebo iným porušeniam práva Únie v súvislosti s plnením rozpočtu Únie alebo ochranou finančných záujmov Únie a ich trestanie, ako aj ukladanie účinných a odrádzajúcich sankcií príjmom finančných prostriedkov vnútroštátnymi súdmi alebo správnymi orgánmi;
 - f) spätné získanie neoprávnene vyplatených prostriedkov;
 - g) účinná a včasná spolupráca s OLAF-om a, za predpokladu účasti dotknutého členského štátu, s Európskou prokuratúrou pri ich vyšetrovaniach alebo stíhaniach podľa uplatniteľných aktov Únie v súlade so zásadou lojálnej spolupráce;
 - h) iné situácie alebo konanie orgánov, ktoré sú relevantné z hľadiska správneho finančného riadenia rozpočtu Únie alebo ochrany finančných záujmov Únie.

Článok 5

Opatrenia na ochranu rozpočtu Únie

1. Za predpokladu, že sú splnené podmienky stanovené v článku 4 tohto nariadenia, možno v súlade s postupom stanoveným v článku 6 tohto nariadenia prijať jedno alebo viaceré z týchto vhodných opatrení:
- a) ak Komisia plní rozpočet Únie v rámci priameho alebo nepriameho riadenia podľa článku 62 ods. 1 písm. a) a c) nariadenia o rozpočtových pravidlách a ak je príjemcom finančných prostriedkov subjekt verejnej správy:
 - i) pozastavenie platieb alebo plnenia právneho záväzku alebo ukončenie právneho záväzku podľa článku 131 ods. 3 nariadenia o rozpočtových pravidlách;
 - ii) zákaz prijímať nové právne záväzky;
 - iii) pozastavenie vyplácania splátok v plnej výške alebo čiastočne alebo predčasné splatenie úverov zaručených rozpočtom Únie;
 - iv) pozastavenie alebo zníženie hospodárskej výhody v rámci nástroja zaručeného rozpočtom Únie;
 - v) zákaz uzatvárať nové dohody o úveroch alebo iných nástrojoch zaručených rozpočtom Únie;
 - b) ak Komisia plní rozpočet Únie v rámci zdieľaného riadenia s členskými štátmi podľa článku 62 ods. 1 písm. b) nariadenia o rozpočtových pravidlách:
 - i) pozastavenie schvaľovania jedného alebo viacerých programov alebo zmena takého pozastavenia;
 - ii) pozastavenie záväzkov;
 - iii) zníženie záväzkov, a to aj prostredníctvom finančných opráv alebo transferov v prospech iných výdavkových programov;
 - iv) zníženie predbežného financovania;
 - v) prerušenie platobných termínov;
 - vi) pozastavenie platieb.

2. Pokiaľ sa v rozhodnutí, ktorým sa prijímajú opatrenia, nestanovuje inak, uloženie vhodných opatrení nemá vplyv na povinnosti subjektov verejnej správy uvedených v odseku 1 písm. a) alebo členských štátov uvedených v odseku 1 písm. b) implementovať program alebo fond, ktorých sa dané opatrenie týka, a najmä nemá vplyv na povinnosti, ktoré majú voči konečným príjemcom finančných prostriedkov alebo prijímateľom vrátane povinnosti uskutočňovať platby podľa tohto nariadenia a uplatniteľných pravidiel pre jednotlivé sektory alebo rozpočtových pravidiel. Pri implementácii fondov Únie v rámci zdieľaného riadenia členské štáty, ktorých sa týkajú opatrenia prijaté podľa tohto nariadenia, podávajú Komisii každé tri mesiace od prijatia uvedených opatrení správu o ich plnení týchto povinností.

Komisia overí, či sa dodržali uplatniteľné právne predpisy, a v prípade potreby prijme všetky vhodné opatrenia na ochranu rozpočtu Únie v súlade s pravidlami pre jednotlivé sektory a rozpočtovými pravidlami.

3. Prijaté opatrenia musia byť proporcionálne. Určia sa na základe skutočného alebo potenciálneho vplyvu porušení zásad právneho štátu na správne finančné riadenie rozpočtu Únie alebo na finančné záujmy Únie. Náležite sa zohľadní povaha, trvanie, závažnosť a rozsah porušení zásad právneho štátu. Opatrenia sa v čo najväčšej možnej miere zameriavajú na činnosti Únie ovplyvnené porušeniami.

4. Komisia poskytuje prostredníctvom webového sídla alebo internetového portálu informácie a usmernenia v prospech konečných príjemcov finančných prostriedkov alebo prijímateľov, pokiaľ ide o povinnosti členských štátov uvedené v odseku 2. Komisia na tom istom webovom sídle alebo internetovom portáli poskytne aj vhodné nástroje pre konečných príjemcov finančných prostriedkov alebo prijímateľov, aby ju mohli informovať o akomkoľvek porušení týchto povinností, ktoré ich podľa ich názoru priamo ovplyvňuje. Tento odsek sa uplatňuje spôsobom, ktorým sa zabezpečí ochrana osôb nahlasujúcich porušenia práva Únie, v súlade so zásadami stanovenými v smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1937⁽¹⁷⁾. K informáciám poskytnutým konečnými príjemcami finančných prostriedkov alebo prijímateľmi v súlade s týmto odsekom sa pripojí dôkaz o tom, že dotknutý konečný príjemca finančných prostriedkov alebo prijímateľ podal formálnu sťažnosť príslušnému orgánu dotknutého členského štátu.

5. Na základe informácií, ktoré poskytl koneční príjemcovia finančných prostriedkov alebo prijímatelia v súlade s odsekom 4 tohto článku, Komisia vyvinie maximálne úsilie na zabezpečenie toho, aby sa akákoľvek suma splatná subjektmi verejnej správy alebo členskými štátmi uvedenými v odseku 2 tohto článku skutočne vyplatila konečným príjemcom finančných prostriedkov alebo prijímateľom, a to najmä v súlade s článkom 63, článkom 68 ods. 1 písm. b) a článkom 98 nariadenia (EÚ) 2020/... z ..., ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde, Fonde na spravodlivú transformáciu a Európskom námornom a rybárskom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl a migráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj na riadenie hraníc a víza..

Článok 6

Postup

1. Ak Komisia zistí, že má opodstatnené dôvody domnievať sa, že sú splnené podmienky stanovené v článku 4, a pokiaľ sa nedomnieva, že iné postupy stanovené v právnych predpisoch Únie by jej umožnili účinnejšie chrániť rozpočet Únie, zašle dotknutému členskému štátu písomné oznámenie, v ktorom uvedie skutkové okolnosti a konkrétne dôvody, na ktorých založila svoje zistenia. Komisia bezodkladne informuje Európsky parlament a Radu o takomto oznámení a jeho obsahu.

2. Na základe informácií získaných podľa odseku 1 môže Európsky parlament vyzvať Komisiu na štruktúrovaný dialóg o jej zisteniach.

3. Pri posudzovaní toho, či sú splnené podmienky stanovené v článku 4, Komisia zohľadní relevantné informácie z dostupných zdrojov vrátane rozhodnutí, záverov a odporúčaní inštitúcií Únie, iných relevantných medzinárodných organizácií a iných uznaných inštitúcií.

⁽¹⁷⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1937 z 23. októbra 2019 o ochrane osôb, ktoré nahlasujú porušenia práva Únie (Ú. v. EÚ L 305, 26.11.2019, s. 17).

4. Komisia si môže vyžiadať akékoľvek dodatočné informácie, ktoré potrebuje na vykonanie posúdenia uvedeného v odseku 3, a to pred, ako aj po zaslaní písomného oznámenia podľa odseku 1.
5. Dotknutý členský štát poskytne požadované informácie a môže vzniesť pripomienky, ktoré sa týkajú zistení uvedených v oznámení uvedenom v odseku 1, v lehote, ktorú stanoví Komisia a ktorá musí byť aspoň jeden mesiac a nie dlhšia ako tri mesiace odo dňa oznámenia zistení. Členský štát môže vo svojich pripomienkach navrhnúť prijatie nápravných opatrení na riešenie zistení uvedených v oznámení Komisie.
6. Komisia pri rozhodovaní o tom, či predloží návrh na vykonávacie rozhodnutie o vhodných opatreniach, zohľadní prijaté informácie a akékoľvek pripomienky dotknutého členského štátu, ako aj primeranosť akýchkoľvek navrhovaných nápravných opatrení. Komisia vykoná svoje posúdenie v orientačnej lehote jedného mesiaca odo dňa, keď jej boli od dotknutého členského štátu doručené akékoľvek informácie alebo pripomienky, alebo, ak žiadne informácie alebo pripomienky neboli doručené, od uplynutia lehoty stanovenej v súlade s odsekom 5, a v každom prípade v primeranej lehote.
7. Ak má Komisia v úmysle predložiť návrh podľa odseku 9, poskytne predtým členskému štátu príležitosť predložiť do jedného mesiaca pripomienky, najmä k proporcionality plánovaných opatrení.
8. Pri posudzovaní proporcionality opatrení, ktoré sa majú uložiť, Komisia zohľadní informácie a usmernenia uvedené v odseku 3.
9. Ak sa Komisia domnieva, že sú splnené podmienky stanovené v článku 4, a že sa nápravnými opatreniami, ktoré prípadne členský štát navrhol podľa odseku 5, primerane neriešia zistenia uvedené v oznámení Komisie, predloží návrh vykonávacieho rozhodnutia o vhodných opatreniach Rade do jedného mesiaca od doručenia pripomienok členského štátu alebo v prípade, že neboli vznesené žiadne pripomienky, bez zbytočného odkladu a v každom prípade do jedného mesiaca od uplynutia lehoty stanovenej v odseku 7. V návrhu Komisia uvedie konkrétne dôvody a dôkazy, na ktorých sa zakladajú jej zistenia.
10. Rada prijme vykonávacie rozhodnutie uvedené v odseku 9 tohto článku do jedného mesiaca od doručenia návrhu Komisie. V prípade výnimočných okolností sa lehota na prijatie uvedeného vykonávacieho rozhodnutia môže predĺžiť najviac o dva mesiace. S cieľom zabezpečiť včasné rozhodnutie Komisia využije svoje práva podľa článku 237 ZFEÚ, ak to považuje za vhodné.
11. Rada, konajúc kvalifikovanou väčšinou, môže návrh Komisie zmeniť a zmenené znenie prijať prostredníctvom vykonávacieho rozhodnutia.

Článok 7

Zrušenie opatrení

1. Dotknutý členský štát môže kedykoľvek prijať nové nápravné opatrenia a Komisii predložiť písomné oznámenie vrátane dôkazov o tom, že podmienky stanovené v článku 4 už nie sú splnené.
2. Na žiadosť dotknutého členského štátu alebo z vlastnej iniciatívy a najneskôr jeden rok po prijatí opatrení Radou Komisia opätovne posúdi situáciu v dotknutom členskom štáte, pričom zohľadní všetky dôkazy, ktoré dotknutý členský štát predložil, ako aj primeranosť akýchkoľvek nových nápravných opatrení prijatých dotknutým členským štátom.

Ak Komisia usúdi, že podmienky stanovené v článku 4 už nie sú splnené, predloží Rade návrh vykonávacieho rozhodnutia, ktorým sa prijaté opatrenia zrušia.

Ak Komisia usúdi, že situácia, ktorá viedla k prijatiu opatrení, sa čiastočne napravila, predloží Rade návrh vykonávacieho rozhodnutia, ktorým sa prijaté opatrenia upraví.

Ak sa Komisia domnieva, že situácia, ktorá viedla k prijatiu opatrení, sa nenapravila, zašle dotknutému členskému štátu odôvodnené rozhodnutie a informuje o tom Radu.

Ak dotknutý členský štát predloží písomné oznámenie podľa odseku 1, Komisia predloží svoj návrh alebo prijme svoje rozhodnutie do jedného mesiaca od doručenia tohto oznámenia. Táto lehota sa môže za riadne odôvodnených okolností predĺžiť, pričom v takom prípade Komisia bezodkladne informuje dotknutý členský štát o dôvodoch predĺženia.

Postup uvedený v článku 6 ods. 3, 4, 5, 6, 9, 10 a 11 sa uplatňuje analogicky podľa potreby.

3. Ak dôjde k zrušeniu opatrení týkajúcich sa pozastavenia schvaľovania jedného alebo viacerých programov alebo zmien takého pozastavenia uvedeného v článku 5 ods. 1 písm. b) bode i) alebo týkajúcich sa pozastavenia záväzkov uvedeného v článku 5 ods. 1 písm. b) bode ii), sumy zodpovedajúce pozastaveným záväzkom sa zahrnú do rozpočtu Únie podľa článku 5 nariadenia Rady (EÚ, Euratom) 2020/2093⁽¹⁸⁾. Pozastavené záväzky z roku n nemožno zahrnúť do rozpočtu po roku $n + 2$.

Článok 8

Informovanie Európskeho parlamentu

Komisia bezodkladne informuje Európsky parlament o akýchkoľvek opatreniach navrhnutých, prijatých alebo zrušených podľa článkov 5, 6 a 7.

Článok 9

Podávanie správ

Komisia do 12. januára 2024 podá správu Európskemu parlamentu a Rade o uplatňovaní tohto nariadenia, najmä o účinnosti prijatých opatrení.

Článok 10

Nadobudnutie účinnosti

Toto nariadenie nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Uplatňuje sa od 1. januára 2021.

Toto nariadenie je záväzné v celom rozsahu a priamo uplatniteľné vo všetkých členských štátoch.

V Bruseli 16. decembra 2020

Za Európsky parlament
predseda
D. M. SASSOLI

Za Radu
predseda
M. ROTH

⁽¹⁸⁾ Nariadenie Rady (EÚ, Euratom) 2020/2093 zo 17. decembra 2020, ktorým sa stanovuje viacročný finančný rámec na roky 2021 až 2027 (pozri stranu 11 tohto úradného vestníka).